

RENEŠANČNÍ EPOS

geneze – model:

Homér: *Ílias, Odysseia*

Vergilius: *Aeneis*

Dante: *Komedie*

Ariosto: *Zuřivý Roland*

Tasso: *Osvobozený Jeruzalém*

Dante Alighieri (1265–1321)

COMMEDIA (1307–1321)

Boccaccio: *La Divina Commedia*

podstata:

1. volgare
2. dokonalá forma
3. zrození člověka
4. antické motivy

volgare:

italština

viz *De vulgari eloquentia*

forma:

harmonie – dokonalé proporce

peklo – zrcadlový protiklad nebe

symbolika čísel:

3: nejsvětější Trojice, 3 záhrobní říše

10: dokonalost

číslo 3:

3 oddíly – Peklo, Očistec, Ráj

každý oddíl: 33 zpěvy

základní jednotka: terzina

terzina (terza rima):

trojveršová řetězová sloka

aba, bcb, cdc ...

III, 1–9:

Per me si va nella città dolente,
Per me si va nell'eterno dolore,
Per me si va tra la perduta gente.

Mnou prochází se k sídlu vyhoštěnců,
mnou prochází se do věčného bolu,
mnou prochází se k říši zatracenců.

Giustizia mosse il mio alto fattore:
Fecemi la divina potestate,
La somma sapienza, e il primo amore.

Pán spravedlnost dal mi do úkolu.
Mne zbudovala s boží všemocností
nejvyšší moudrost s první láskou spolu.

Dinanzi a me non fur cose create
Se non eterne, e io eterna duro;
Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate.

Dříve než já, jež trvám od věčnosti,
nebylo nic, co taktéž věčné není.
Kdo vchází mnou, ať naděje se zhostí.

číslo 10:

každá záhrobní říše – 9 oddělení + jedno umělecky přidané: $3 \times 3 + 1 = 10$
č. 10 znásobeno samo sebou dává počet zpěvů Božské Komédie: $10 \times 10 = 100$
Peklo má předzpěv = celkem 100 zpěvů

člověk:

středověký obraz světa – viz Tomáš Akvinský: *Summa theologiae*

renesanční prvky:

konkrétní postavy

prožitek lásky

Paolo a Francesca:

Čajkovskij: *Francesca da Rimini* (1876)

Liszt: *Dantovská symfonie* (1856)

antika:

symbióza křesťanského obsahu a antických motivů

LITERÁRNÍ OHLASY

Thomas Stearns Eliot:

poezie:

Pustá země (*The Waste Land*, 1921)

Popeleční středa (*Ash-Wednesday*, 1930)

eseje:

Dante

Co pro mne znamená Dante

FRANZ LISZT

Po četbě Danta (*Après une lecture du Dante*) – *Fantasia quasi sonata*
z cyklu *Léta putování* (*Années de pèlerinage*) – 2. rok: *Itálie*

DANTOVSKÁ SYMFONIE

Eine Symphonie zu Dantes Divina Commedia (1855–1856)

pro velký orchestr a ženský sbor

1. Inferno
2. Purgatorio – Magnificat

1. Inferno:

Lento. Allegro frenetico
sonátová forma A – B – A

A:

a) Lento:
Per me si va nella città dolente,
Per me si va nell'eterno dolore,
Per me si va tra la perduta gente.

b) Allegro frenetico

B:

a) Quasi Andante, ma sempre un poco meno mosso:
Paolo e Francesca

Nessun maggior dolore
che ricordarsi del tempo felice
nella misericordia.

[Francesca:] Není větších bolů, než v době bídy vzpomínati blaha.

Andante amoroso:

dvojzpěv Paola a Francesky
Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate.

A:

Tempo primo, Allegro, Alla breve
Più mosso

Coda: Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate.

2. Purgatorio:

3dílná forma

A: Andante con moto quasi Allegretto. Tranquillo assai.

B: fuga (Lamentoso)

A': Poco a poco più di moto

Magnificat (attacca): ženský sbor

Torquato Tasso (1544–1595)

Aminta (1573)

Osvobozený Jeruzalém (*Gerusalemme liberata*, 1576)

Dobytí Jeruzaléma (*Gerusalemme conquistata, Apologia*, 1593)

ústřední idea:

střet nebe a pekla
peklo: saracéni, žena
nebe: křesťanští rytíři

charakteristika:

epizodičnost
fantazie – rétoričnost
sentimentalita
pastorela (Erminia)
hudebnost

peklo:

Tartaros
středověk – Tuba mirum

láska:

boj, zápas – agonální pojetí
Rinaldo – Armida
Tancred – Clorinda

Claudio Monteverdi

***Il combattimento di Tancredi et Clorinda* (1624)**

edice: 1638

8. kniha madrigalů: *Madrigali guerrieri, et amorosi* (*Madrigaly válečné a milostné*)

forma:

in genere rappresentativo
madrigal s generálním basem
4 violy da braccio, BC

postavy:

Testo
Tancred
Clorinda

GENERE CONCITATO

afekt (emoce):

1. Ira (hněv)

2. Temperanza (mírnost)

3. Humiltà (pokora)
o supplicazione
(pokorná prosba)

rejstřík:

alta

mezzana

bassa

styl:

concitato (vzrušený)

temperato (mírný)

molle (měkký)

RINALDO – ARMIDA

Claudio Monteverdi: *Armida abbandonata* (1626) – ztraceno

Jean-Baptiste Lully: *Armide* (1686), tragédie en music, libreto: Philippe Quinault

Georg Friedrich Händel: *Rinaldo* (1711, rev. 1731), opera seria, libreto: Giacomo Rossi

Christoph Willibald Gluck: *Armide* (1777), dramma per musica, libreto: Philippe Quinault

Josef Mysliveček: *Armida* (1779, rev. 1780), Zauberoper, libreto: Gianambrogio Migliavacca podle Quinaultova dramatu

Joseph Haydn: *Armida* (1783), dramma eroico

Gioacchino Rossini: *Armida* (1817), libreto: Giovanni Schmidt

Antonín Dvořák: *Armida* (1902–1903), grand opéra, libreto: Jaroslav Vrchlický

Georg Friedrich Händel

Rinaldo HWV 7a (1711, rev. 1731)

opera seria

libreto: Giacomo Rossi

personaggi:

Goffredo – capitano generale dell'armata christiana

Rinaldo – eroe del campo, destinato sposo ad Almirena

Almirena – figlia di Goffredo, destinata sposa a Rinaldo

Eustazio – fratello di Goffredo

Argante – Re di Gerusalemme, amante d'Armida

Armida – incantatrice, regina di Damasco, amante d'Argante

Mago cristiano

Sirene